

ROZCIĄGNIONY (53) *part praet pass pf*

rozciągniony, rozciągnion (52), **rozściągniony** (1) *SiebRozmyśl.*

rozciągniony, rozściągniony (42), **rozciągnion** (10), rozciągniony *a.* rozciągnion (1).

roś- (19), roz- (18), rof-, ros- (15).

Pierwsze o jasne; w formach złożonych -ony (18), -óny (1) OrzQuin; w formach niezłożonych drugie o jasne.

sg m N rozciągniony (15), rozciągnion (5); ~(attrib) -ony (1) GórnTroas, -on (1) BierEz; ~(praed) -ony (7), -on (4); -ony Leop, RejPos, LatHar (3), SiebRozmyśl; -on BielKron, BielSpr, ArtKanc; -ony : -on OpecŻyw (1:1). ◇ A rozciągnion(e)go (1), rozciągniony (1). ◇ f N (attrib) rozciągnioną (1), (praed) rozciągniona (1). ◇ A rozciągnioną (2). ◇ I rozciągnioną (1). ◇ [L rozciągniony.] ◇ V rozciągnioną (1). ◇ n N (praed) rozciągnion(e) (1) RejPos, rozciągniono (1) BielKron. ◇ A rozciągnion(e) (2). ◇ L rozciągnionym (1). ◇ pl N m pers rozciągnieni (1). subst m (praed) rozciągnion(e) (1) BielKron, (i n) rozciągniony (1) RejPos. f rozciągnioné (5), rozciągniony (2); ~(attrib) -é (3); ~(praed) -é (2) BibRadz, RejPos, -y RejPs (2); -é (1), -(e) (4). n rozciągnioné (2), [rozciągniony cf m]; ~(attrib) -é (1); ~(praed) -é (1), [-y cf m]; -é (1), -(e) (1). ◇ pl A subst rozciągnioné (5); -é (4), -(e) (1). ◇ L rozciągnionych (1). ◇ V subst rozciągnion(e) (1). ◇ du I f rozciągnionyma (1) BierRaj 21.

Sł stp s.v. rozciągnąć, Cn brak, Linde XVII – XVIII w. s.v. rozciągnąć.

I. Od „rozciągnąć” (39) :

1. Rozkurczony, rozprostowany, rozpostarty; dispersus, distentus Mącz; diffusus, expansus, extensus Calep (9) : niech będą [!] rozciągnione kortyny [*cortinas ... extendant*] przybytkow twoich *BibRadz Is 54/2; Mącz 404a, 444d; weyrzawfzy ná łuknią/ między ramięny rościągnioną/ wnetże wniew nálezł dwánaście złotych SkarŻyw 498; Calep 323a, 331a, [751]a; [Orthodoron [=piędź] [...] Ná rościągniony ręce w dłuź ArtNom N4].*

Wyrażenie: »sieci rozciągnione« (1): Przy grobie [myśliwego] maź naczynie wżytko poftawioné/ Koń/ łtrzały/ pły/ potyczy/ sieći rościągnioné. KochFr 119.

Przen (1) : łnur murárki będzie rozciągniony [extendetur] ná Ieruzálem. Leop Zach 1/16.

2. O ręce, skrzydłach i ramionach: wyciągnięty, podniesiony; expandens, extentus Vulg; sparsus Mącz (8) :

*Wyrażenia: »rozciągnione ramię« [szyk zmienny] (1): Iam wczynił ziemię y ludźie/ y bydłętá/ [...] w mocy moiey wielkiey y w ramięniu moim rościągnionym [*in brachio meo extento Vulg Ier 27/5*] PowodPr 14; [TomZbrudzBrul Deut 5/15].*

»rozciągniona(-e) ręka (ręce)« = sparsae manus Mącz [szyk zmienny] (2): Mącz 403d; Przez pierwży obraz któryż ma rękę rościągnioną/ mamy rozumieć vbogie á profte ludźie tego świátá [cf Pierwży obraz miał ręce wyciągnione ku ludźiom [2]] HistRzym 3v.

»rozciągnione ręce« [o Chrystusie ukrzyżowanym] (2): dlya ktorich łbawyenya nago s rołcyagnyonima rakoma na krzizu racziles wyłyec BierRaj 21; OrzQuin N2.

*»rozciągnione skrzydła« (1): Obádwá boki Vbłágálnie/ niechay [dwa cherubiny] żákrywáią máiąc rołściągnione łskrzydłá [*expandentes alas*] Leop Ex 25/20.*

Przen: W opisie gwiazdozbiorów noszących nazwę człowieka (2) : (*nagl*) Klęczen. (-) Nie dáleko tégłowy okrutnégo wężá/ Widác żálofny wyraz pokłękłégo mężá. Ręce ma rościągnioné *KochPhaen* 3, 7.

3. Ustawiony w długi szereg (1) :

Wyrażenie: »szeroko rozciągnion« (1): thego naprzod łtrzegąc áby [*królewskie wojsko*] co nałzerzey było rozciągniono/ iżby go nieprzyaciél niemogł ogárnąć. *BielKron* 307v.

4. Poddany torturom; distentus PolAnt (13) : *BiałKat* 26; [drudzy łą rozciągnieni/ niedbáiąc áby byli wybáwieni/ á ku themu áby lepszégo zmartwych wftánia doftąpili. *BibRadz Hebr* 11/35 [*przekład tego samego tekstu BiałKat*]].

a. O Chrystusie ukrzyżowanym (12) : Schyl galęzié drzewo łilné/ łpuftz członki rozciągnioné *OpecŻyw* 161; *LatHar* 498.

Wyrażenie: »na krzyżu (a. na krzyżowym drzewie) rozciągnion(y)« [*szyk 9:1*] (10): Widziłs ninijé ręce moje bytz przez bolełci/ alé iutro vżrzyłs ié na krzyżu rozciągnioné *OpecŻyw* [79]v, 134v, 140; Był karan bicźmi/ koroną ćirniową koronowan/ náoftátek hániebnie ná krzyżu rościągnion. *BielKron* 139; *ArtKanc* E4; NA krzyżu o godzinie łzołtey rościągniony *LatHar* 309, 266, 275, 543; gdy łyn twóy namilłzy był okrutnie ná onym krzyżu rozściągniony *SiebRozmyśl* 14v.

5. Powiększony (5) :

a. O zasięgu terytorialnym (1) :

Wyrażenie: »daleko i szeroko rozciągniony« (1): Bellum longe lateque dispersum, Woyná dáleko y łzeroko rościągniona. *Mącz* 404a.

b. Któremu nadano większy zasięg (4) :

rozciągniony po kim (1): SMętnému miły łmętek/ rościągniony Po wielkiéy zgrái/ miéł płác rozgłółzony. *GórnTroas* 66.

Wyrażenie: »szeroko rozciągniony« [*szyk 2:1*] (3): *GórnTroas* 7; O Pánie Boże/ któryś [...] rościągnione łzeroko Dyabellłkie okrucieńłtwo y moc od łudu twégo oddálic [...] raczył *LatHar* 624, 297.

6. Którego działaniu ktoś jest poddany (4) :

rozciągniony na co (1): Y będzie ná nię [*Ziemię Edomską*] rozciągnioná [*extendetur*] miárá/ áby wniwecz byłá obroconá/ y práwidłó ná łpułthoffenie. *Leop Is* 34/11.

rozciągniony nad kim (3): to iuż tám więc włzytki przekłętwá/ á włzytki vpadki/ będą rościągniony nád nędznym ciálem y nád dułżá iégo. *RejPos* 106v; áby thy twoie obietnice łwięte/ były nád námi rościągnione *RejPos* 267, 285v.

Szereg: »rozszyrzony a rozciągniony« (1): iuż y ine błogółławieńłtwá iégo łwięte będą hoynie rozłzyrzone á rościągnione nád tobá. *RejPos* 285v.

II. Od „rozciągnąć się” (8) :

1. Leżący, upadły (3) : y źwiérz rozciągniony/ Który ná ręku niełsie Chyron przerzeczony [*cf*] [*Chyron*] Rękę ku ołtarzowi práwą prołto łklánia: A ná ręce źwiérz lełny iégo polowánia. 17] *KochPhaen* 22.

Przen (2) :

Wyrażenie: »rozciągniony pod nogami, przed nogami« (1:1): mocy niebieskie [tj. zjawiska natury] zewłfech łtron łą rołciągniony pod nogami twemi. *RejPs* 151v; iż iuz łprzeciwnik twoy rołciągniony iełt przed nogami iego *RejPos* [77]v.

2. *Rozrośnięty szeroko (o gałęziach) [może od „rozciągnąć”]* (1) : bo łnadz aż ku morzu były łatorołly iey [winnicy Pańskiej] rołciągnony [!]. *RejPs* 120v.

3. *Ścielący się, rozpostarty* (1) :

W porównaniu (1): Ciąło Pána Kriřtułowe thoć záprawdę nie może być rołciągnione iáko mgłá po niebie/ ále iáko tu ná łwecie w łwey połtáci było/ tákże y iełt/ y wiecznie będzie *RejPos* 78.

4. *Który zajął miejsce, objął jakąś powierzchnię* (3) :

rozciągniony po czym (1): Proiectae humi vineae, Rołciągnione/ Rołzerzone po źiemni winne máłíce. *Mącz* 162d.

Wyrażenia: »rozciągnion(y) na dłuź(ą)« [szyk 1:1] (2): Przeciw wołku były pagorki/ ktore były ná dłuźą rołciągnione *BielKron* 307v; *BielSpr* 7v.

»rozciągnion na szerz« (1): báciać dobrze/ áby okop/ álbo Oboz/ nie był názbýt rozciągnion ná dłuź/ álbo ná łzerz *BielSpr* 7v.

III. W funkcji przymiotnika: Wielki pod względem rozmiarów (5) :

1. *Długi; porrectus, productus* *Mącz* (3) : V łiebie [łiszko] iełt wielki ogon/ Do łámey źiemie rozciągnion *BierEz* R2v; Porrectus, Rołciągniony/ Długi. Przewlekły. *Mącz* 351a, 96d.

2. *Szeroki, rozległy* (2) : *KochPs* 155; Y ty rołciągniona źiemni Ráduy łie z miełkácii łwemi *KmitaPsal* A3.

Cf ROZCIĄGLY, ROZCIĄGNAĆ, ROZCIĄGNAĆ SIĘ

KW, (LWil)